

Інформація про вибіркoву навчальну дисципліну
циклу загальної підготовки
 для кафедрального каталогу вибіркoвих навчальних дисциплін на
 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Сучасні концепції права
Рівень вищої освіти	Другий магістерський
Курс (рік) навчання	1/2
Семестр	Весняний
Обсяг дисципліни у кредитах*	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Вивчення дисциплін «Історія вчень про державу і право», «Теорія держави і права»
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра теорії та історії держави і права
Інформаційне забезпечення	Технічні засоби: проектор. Обладнання: комп'ютер. Програмне забезпечення: windows, power point
Форма проведення занять	Лекції та семінари
Форма семестрового контролю*	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Вивчення навчальної дисципліни «Сучасні концепції права» спрямоване на розвиток наступних **компетентностей**:

Загальні:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; (ЗК 1)
- Здатність проводити дослідження на відповідному рівні; (ЗК 2)
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; (ЗК 3)

- Здатність генерувати нові ідеї (креативність); (ЗК 6)

- Здатність приймати обґрунтовані рішення; (ЗК 7)

- Здатність бути критичним і самокритичним; (ЗК 8)

- Здатність працювати в міжнародному контексті; (ЗК 10)

Фахові:

- Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України; (ФК 4)

- Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності; (ФК 9)

- Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією; (ФК 13)

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні концепції і напрямки сучасної теоретико-філософської правової думки, базові ідеї, що лежать у їх теоретичному і філософському підґрунті;
- сутність основних проблем сучасних правових концепцій;
- базові принципи сучасного правового мислення як орієнтирів для належного здійснення правової діяльності;

вміти:

- вільно володіти і використовувати понятійно-категоріальний апарат, виходячи з предмету навчальної дисципліни;
- проявляти креативність, виявляти творчий підхід, ініціативу;
- формулювати юридичні конструкції і перевіряти їх на предмет адекватності шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових правових ідей;
- формулювати та викладати правові обґрунтування та висновки, пропозиції, рекомендації;
- здійснювати ведення діалогу й аргументування під час наукових дискусій;
- всебічно аналізувати державно-правову дійсність із використанням знань, отриманих у рамках навчальної дисципліни;
- здійснювати критичний аналіз існуючих правових концепцій та підходів щодо висвітлення та розв'язання сучасних проблем державно-правової дійсності;

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Метою вивчення навчальної дисципліни «Сучасні концепції права» є ознайомлення студентів магістратури із основними теоретико-філософськими правовими ідеями і поглядами, що склалися у сучасній теорії та філософії права; оволодіння студентми теоретико-філософськими правовими поняттями і категоріями, що відіграють основоположну роль у системі юридичних знань. У першу чергу це пов'язано з розглядом питань, що стосуються завдань та функцій теоретико-філософського осмислення правової дійсності, пріоритетних напрямів сучасної теоретико-філософської думки, концепцій праворозуміння тощо.

Тема 1. Неопозитивісткі концепції права

Особливості генезису та становлення ідей правового позитивізму. Класичний правовий позитивізм: основні принципи та характерні риси (Дж. Остін, О. Конт, К. Бергбом та ін.). Розуміння права як продукту діяльності держави. Абсолютизація ролі держави. Ототожнення права і закону. Заперечення можливості пізнання сутності права. Ціннісно-нейтральне бачення права. Неопозитивізм: передумови виникнення та методологічне підґрунтя. Нормативізм як напрям юридичного неопозитивізму. Чисте вчення Г. Кельзена. Аналітична юриспруденція як напрям юридичного неопозитивізму. Особливості концепції права Г. Харта.

Тема 2. Сучасні концепції природного права.

Особливості генезису та становлення природно-правового мислення. Класична природно-правова концепція: основні позиції (Г. Гроцій, Ш.-Л. Монтеск'є, Вольтер, Ж. – Ж. Руссо, Дж. Локк та інші). Типологія сучасних концепцій природного права. Екзистенціально-феноменологічна концепція права (М. Гайдеггер, Е. Фехнер, В. Майхоффер, Г. Кон, Р. Марчич, Г. Коїнг, М. Мюллер, А. Рейнах (Райнах), Е. Гуссерль, Е. Вольф, М.М.Алексєєв). Герменевтична концепція права (М. Гайдеггер, Г. Гадамер, Г. Коїнг, Ю. Хабермас, А. Кауфманн, П. Рікер). Комунікативно-дискурсивна концепція права (К.-О. Апель, Ю. Габермас, О. Хеффе). Правова концепція Л. Фуллера. Особливості праворозуміння крізь призму поглядів Р. Дворкіна. Онтологічна концепція Р. Марчича. Неотомістські концепції природного права (Ж. Марітен, Ж. Дабен, Й. Месснер, А. Ауер). Неопретестанські концепції природного права (К. Барт, Х. Домбоіс, Ерік Вольф, Ернест Вольф, Ф.Хорст)).

Тема 3. Соціологічна концепція права.

Класична соціологічна концепція права: особливості генезису та концептуальні засади . Соціологічна теорія Р.фон Ієрінга. Концепція боротьби за право. Соціологічна концепція Р. Паунда. «Інструментальний прагматичний підхід» до вивчення права. Концепція «живого» (вільного) права (Є. Ерліх, Е. Юнг, Е. Фукс). «Вільне правознаходження» у судовій практиці. Правовий реалізм в американській правовій традиції (Дж. Френк, О. Холмс, К.Ллевелін): основні позиції. Французька школа соціології права (Л. Дюгі, М. Оріу, Е. Дюркгейм, Ж.Карбон'є): концептуальні засади.

Тема 4. Психологічна концепція права.

Зв'язок психології і права: онтогносеологічні засади психологізації права. Психологічна концепція права Леона Петражицького. Моральні та правові емоції. Розуміння права як специфічного психічного переживання імперативно-атрибутивного характеру. Філософія фрейдизму та психоаналіз правовідносин. Психоаналіз як одна з філософсько-психологічних концепцій ХХ століття. Вплив психоаналізу на тлумачення права. Основні типи сучасних психологічних концепцій права. Сучасний розвиток психологічного напрямку в праві. Орієнтація на сферу застосування права і судової правотворчості, їх психологічне обґрунтування. Психологічне розширення джерел права в концепції М. Румпфа. Правовий інстинкт в концепції А. Штурма. Суперечка кодифікаційного та правового почуття у концепції А. Хохе.

Тема 5. Інтегративна концепція права.

Інтегративний напрям у праві: особливості генезису та концептуальні засади. Інтегральна юриспруденція Дж. Холла. Інтегративна юриспруденція як поєднання положень теорій природного права, юридичного позитивізму із соціологічним розумінням. Ідеї інтегрального праворозуміння Г. Бермана. Синтезована

юриспруденція, що включає правовий позитивізм, теорію природного права і історичну школу. Особлива роль історичної юриспруденції у процесі об'єднання правового позитивізму та школи природного права. Інтегральний підхід у поглядах на право Ж.-Л. Бержея. Розуміння інтегрального підходу до права як соціальної реальності, вимоги часу в умовах глобалізації і перспектив інтеграції правових систем. В. Кравітц та інтегральна концепція права. Системність (системний підхід) як необхідна складова формування інтегральної теорії права, яка поєднує філософські, юридико-соціологічні та теоретико-догматичні знання про право.

* Відповідно до Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін, рекомендований обсяг дисципліни становить 4 кредити ЄКТС, форма контролю – залік.

	Силабус навчальної дисципліни «Сучасні концепції права» Спеціальність: 081 Право Галузь знань: 08 Право
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна вибіркової компоненти з кафедрального каталогу
Семестр	2 (другий)
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/загальна кількість годин	4 кредити / 120 годин
Мова викладання	Українська
Що буде вивчатися (предмет навчання)	Основні концептуальні положення фундаментальних сучасних філософсько-правових напрямків, серед яких можна виділити неопозитивістську, сучасну природно-правову, психологічну, соціологічну та інтегративну концепції. Аналізуються теоретико-правові напрацювання найвидатніших представників даних філософсько-правових течій, і сучасний стан дослідження проблематики у вітчизняній правовій науці.
Чому це цікаво/потрібно вивчати (мета)	Курс спрямований на формування і розвиток професійної компетенції майбутнього правника, отримання більш детальних знань теоретико-правового характеру, що можуть бути використані у подальших наукових дослідженнях; більш поглиблений аналіз філософсько-правових проблем онтологічного, гносеологічного, аксіологічного та іншого спрямування. Основні завдання, які ставляться у межах вивчення даної дисципліни це ознайомлення магістрів із основними теоретико-філософськими правовими ідеями і поглядами, що склалися у сучасній теорії та філософії права; оволодіння студентами теоретико-філософськими правовими поняттями і категоріями, що відіграють основоположну роль у системі юридичних знань. У першу чергу це пов'язано з розглядом питань, що стосуються завдань та функцій теоретико-філософського осмислення правової дійсності, пріоритетних напрямів сучасної теоретико-філософської думки, концепцій праворозуміння тощо.
Чому можна навчитися (результати навчання)	Компілювати та аналізувати академічну літературу, використовувати основні теоретичні правові принципи та логіко-правові концепції у практичних юридичних ситуаціях, поглибити знання, що стосуються основних завдань і проблем сучасного праворозуміння.
Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями (компетентності)	Отримані знання можна використовувати у подальшій науковій діяльності. Фундаментальні положення основних сучасних правових концепцій дозволяють ефективно вирішувати комплексні наукові та практичні проблеми, є базовим ґрунтом для захисту прав та інтересів людини і громадянина у практичному житті.
Навчальна логістика	Зміст дисципліни Особливості генезису та становлення ідей правового позитивізму. Класичний правовий позитивізм: основні принципи та характерні риси (Дж. Остін, О. Конт, К. Бергбом та ін.). Розуміння права як продукту діяльності держави.

Абсолютизація ролі держави. Ототожнення права і закону. Заперечення можливості пізнання сутності права. Ціннісно-нейтральне бачення права. Неопозитивізм: передумови виникнення та методологічне підґрунтя. Нормативізм як напрям юридичного неопозитивізму. Чисте вчення Г. Кельзена. Аналітична юриспруденція як напрям юридичного неопозитивізму. Особливості концепції права Г. Харта.

Особливості генезису та становлення природно-правового мислення. Класична природно-правова концепція: основні позиції (Г. Гроцій, Ш.-Л. Монтеск'є, Вольтер, Ж. – Ж. Руссо, Дж. Локк та інші). Типологія сучасних концепцій природного права. Екзистенціально-феноменологічна концепція права (М. Гайдеггер, Е. Фехнер, В. Майхоффер, Г. Кон, Р. Марчіч, Г. Коїнг, М. Мюллер, А. Рейнах (Райнах), Е. Гуссерль, Е. Вольф, М.М.Алексєєв). Герменевтична концепція права (М. Гайдеггер, Г. Гадамер, Г. Коїнг, Ю. Хабермас, А. Кауфманн, П. Рікер). Комунікативно-дискурсивна концепція права (К.-О. Апель, Ю. Габермас, О. Хеффе). Правова концепція Л. Фуллера. Особливості праворозуміння крізь призму поглядів Р. Дворкіна. Онтологічна концепція Р. Марчіча. Неотомістські концепції природного права (Ж. Марітен, Ж. Дабен, Й. Месснер, А. Ауер). Неопретестанські концепції природного права (К. Барт, Х. Домбоїс, Ерік Вольф, Ернест Вольф, Ф.Хорст). Класична соціологічна концепція права: особливості генезису та концептуальні засади. Соціологічна теорія Р.фон Ієрінга. Концепція боротьби за право. Соціологічна концепція Р. Паунда. «Інструментальний прагматичний підхід» до вивчення права. Концепція «живого» (вільного) права (Є. Ерліх, Е. Юнг, Е. Фукс). «Вільне правознаходження» у судовій практиці. Правовий реалізм в американській правовій традиції (Дж. Френк, О. Холмс, К.Ллевелін): основні позиції. Французька школа соціології права (Л. Дюгі, М. Оріу,

Е. Дюркгейм, Ж.Карбон'є): концептуальні засади.

Психологічна концепція права Леона Петражицького. Моральні та правові емоції. Розуміння права як специфічного психічного переживання імперативно-атрибутивного характеру. Філософія фрейдизму та психоаналіз правовідносин. Психоаналіз як одна з філософсько-психологічних концепцій ХХ століття. Вплив психоаналізу на тлумачення права. Основні типи сучасних психологічних концепцій права. Сучасний розвиток психологічного напрямку в праві. Орієнтація на сферу застосування права і судової правотворчості, їх психологічне обґрунтування. Психологічне розширення джерел права в концепції М. Румпфа. Правовий інстинкт в концепції А. Штурма. Суперечка кодифікаційного та правового почуття у концепції А. Хохе.

Інтегративний напрям у праві: особливості генезису та концептуальні засади. Інтегральна юриспруденція Дж. Холла. Інтегративна юриспруденція як поєднання положень теорій природного права, юридичного позитивізму із соціологічним розумінням. Ідеї інтегрального праворозуміння Г. Бермана. Синтезована юриспруденція, що включає правовий позитивізм, теорію природного права і історичну школу. Особлива роль історичної юриспруденції у процесі об'єднання правового позитивізму та школи природного права. Інтегральний підхід у поглядах на право Ж.-Л. Бержеля. Розуміння інтегрального підходу до права як соціальної реальності, вимоги часу в умовах глобалізації і перспектив інтеграції правових систем. В. Кравітц та інтегральна концепція права. Системність

	(системний підхід) як необхідна складова формування інтегральної теорії права, яка поєднує філософські, юридико-соціологічні та теоретико-догматичні знання про право.
	Види занять: лекції, семінарські Методи навчання: проблемного викладу; навчальна дискусія; онлайн-навчання Форми навчання: дистанційна
Пререквізити	Загальні компетенції з історії вчень про державу і право, фундаментальні знання із теорії держави і права.
Пореквізити	Розуміння базових понять і категорій основних сучасних концепцій права, їх детальне освоєння та аналіз може бути використане у подальшій науковій діяльності на рівні роботи в аспірантурі, при проведенні теоретико-правового дисертаційного дослідження тощо.
Інформаційне забезпечення з фонду Наукової бібліотеки та Електронного репозитарію ДВНЗ «УжНУ»	Електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ»: Бариська, Я. О. Природно-правова і позитивістська школи права: порівняльний аналіз основних позицій [Текст] / Я. О. Бариська, М. Г. Когут, Т. П. Попович // Науковий вісник Ужгородського Національного університету : серія: Право / гол.ред. Ю.М. Бисага. – Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", 2018. – Т. 1. – Вип. 49. – С. 9-13. – Бібліогр.: с. 13 (9 назв) URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/34611
Локація та матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія теоретичного навчання, проектор
Семестровий контроль, екзаменаційна методика	Залік, тестування
Кафедра	Кафедра теорії та історії держави і права
Факультет	Юридичний факультет
Викладач (і)	Геревич Михайло Олександрович
	Посада: Доцент кафедри теорії та історії держави і права Вчене звання:
	Науковий ступінь: доктор філософії Профайл викладача: https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/flaw-urtheory/staff Телефон: +38 0669913769 Email: mykhailo.herevych@uzhnu.edu.ua
Оригінальність навчальної дисципліни	Авторський курс, викладання українською мовою
Лінк на дисципліну	https://moodle.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=3503
Робоче місце:	ауд. 39, Юридичний факультет

Завідувач кафедри

Переш І. Є.

Розробник

Геревич М. О.